

318
R

J. N. J. C.
DISSERTATIO ACADEMICA
De
NECESSARIA
MUNERUM
DISTINCTIONE
IN
REPUBLICA,

QUAM,
ADNUENTE AMPLISS. FACULTATE PHILOSOPHICA
IN ILLUSTRI AD AURAM ATHENÆO,
SUB UMBONE

MAG. JOHANNIS
BILMARK,

HIST. ET PHIL. PRACT. PROF. REG. ET ORD.

PRO LAUREA

Publicæ bonorum censuræ submittit

JOHANNES NIC. GUMMERUS,

SAVOLAXIA-FENNO.

AD DIEM VIII. MAJI ANNI MDCCCLXIX,

IN AUDITORIO MAJORI.

H. A. M. C.

A B O Æ

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

§. I.

KANSALLIS-
KIRJASTO

Quamdiu genus humanum in initio rerum intra paucas tantum subsisteret familias, quibus universus paruit globus terraqueus, eademque muneribus, quæ fœcunda producit natura, communiter fruerentur, satis commodam homines degerunt vitam, &, deficiente materia contentionum, quæ de possessionibus plerumque existere solent, placida egerunt halcyonia. Quamvis enim ipsa natura hominis vitio primorum parentum penitus sit corrupta, nondum tamen in ista mortalium paucitate pravam suam vim semper exseruit, quum violentiæ eorum sive impedimenta sive incitamenta occurrerent pauca; quamobrem etiam sine explicita lege aliquamdiu vixisse genus nostrum, probabile est. Increscente autem magis magisque hominum numero, commoditas victum & amictum nec non alia vitæ conservandæ adminicula parandi sensim decrevit; quo facto, naturali hominum malitiæ faces sunt aditæ, quare etiam qui ceteris potentiores fuerunt, reliquos, quorum fortunam lippis intuebantur oculis, opprimere, veteresque colonos suis arvis & domiciliis ejicere, sibi religioni haudquam duxerunt. In animis tamen mortalium alte repositum mansit intensissimum sese conservandi studium; quamobrem quum moratores animadverterent, quod singuli periculis quotidie imminentibus repellendis pares non essent,

escent, quumque fœdera matrimonialia ipsos satis docerent, quantum concors conjugum voluntas ad tranquillam vitam conduceret, inter se convenerunt, ut mutuis consiliis ac viribus mutuam & tot votis expetitam salutem promoverent, stabilitis regulis quibusdam ac conditionibus, quas partim vicinorum malitia, partim urgens necessitas partim virtutis studium ipsis dictitavit, quibus convenienter sese gerent. Enimvero sicut crabrones ex eadem planta venenatum nonnunquam parant liquorem, ex cuius nectare apes fragrantissimum conficiunt mel; ita quoque maleferiati suis non defuerunt partibus, sed eisdem usi sunt artibus in probis opprimendis, quas hi contra temerarios eorum insultus invenerant. Ne igitur innocua illorum præsidia vana forent, necessarium fuit, ut parvæ societas aliarum conjunctio ne firmiores redderentur. Sed quum in tanta multitudine frequentes existerent jurium collisiones, singulis Patribus familias suam auctoritatem, quoisque possent, tuentibus, igitur consultum visum fuit, ut cum aliquali libertatis naturalis dispendio securitatis civilis compendia quererent; adeoque suum bene placitum in rebus ad publicum statum pertinentibus vel unius vel plurium, quorum probata esset fides atque integritas, moderamini subjecerunt, ita ut quicquid ille vel illi decernerent, ceteri sine tergiversatione exsequerentur, nisi statutis poenis mulctari vellent, & proinde omnes ac singuli in societatem tam commodorum quam periculorum venirent. Atque hac ratione primum constituta sunt Regna atque

Respublicæ, quæ bonorum civium præsidia & malorum repagula, adeoque felicitatis civilis sunt promi condi.

§. II.

Postquam fundamenta civitatis, quo dictum fuit modo, jacta erant, salus publica omnino postulavit, ut certæ regulæ ac leges civibus præscriberentur, quibus convenienter tam in pace, quam ingravescen-tibus periculorum tempestatibus, vitam suam infli-tuerent. Enimvero quum cives & longissime non-nunquam a Legislatore abessent & diversa sequeren-tur actionum motiva, quibus nonnullorum præcor-dia subinde stimulari possent vel ad leges eludendas vel ad negligentiam in ipsis jugiter observandis, ne-cessarium fuit, ut Princeps certis viris expertæ & probitatis & industriæ & prudentiæ id daret nego-tii, ut aciem ingenii & oculorum in cæterorum a-ctiones fedulo intenderent, discordiæ ac contentio-num semina vel in ipsa herba suffocarent, vel ita dirimerent, ut justitia sine πεσσωπληψιας vitio inter omnes æqualiter distribueretur. Finge enim Principem vel centoculo Argo acutiorem vel ARTAXER-XE LONGIMANO longiores habentem manus, gu-bernaculo regni adsidere; attamen ipse omnibus neg-otis & casibus vel prævidendis vel dirigendis non sufficiet, sed ipsa munerum multitudine vel confun-detur, vel antequam singula momenta ad vivum re-fecare valebit, ipsis necessaria cunctatione tantas in-jicit remoras, quantis salus civitatis in majus mi-nusque vocatur discrimen. Non equidem ignoramus,

mus, quod Principes quidam præsertim circa civitatum initia, summam rerum gerendarum ad se deferendam voluerint, ut sic de felici successu essent certiores; simul tamen docet Historia, quod tam prolixo operi sensim renuntiare coacti fuerint. Exemplum hujus rei luculentissimum habemus in MOSE, qui postquam populum Israëlitum ex Ægypto eduxisset, timeretque, ne hic propter itineris molestias exacerbatus redditum meditaretur, ipse de omnibus negotiis quæstionem habere ac judicare voluit: quo opere inde a primo diluculo ad seram usque vesperram continuo distinebatur. Quod quum cognovisset Sacer ejus JETRO in medium prudenter consuluit, ut probatos viros ex qualibet tribu deligeret, qui obortas controversias dirimerent; ipse autem res tantum gravissimas sibi tractandas reservaret: quod etiam non sine magno Israëlitarum commodo factum esse, legimus. Necessitas autem distinctorum in republica munerum eo magis dispalescit, si civitatem cum familia comparare velimus. Quæ enim, quæso, familia aliquanto numerosior est, quæ subsistere posset, si heros ipse omnia exsequeretur, solusque perficeret, quæ ad agriculturam, horticulturam, rem pecuariam & culinariam pertinent? Nam multa vel intacta plane relinquerentur, vel etiam præpostere agerentur. Quanto major in civitate existaret confusio tam propter locorum intercapacinem, quam negotiorum varietatem, nisi certis personis certa a Principe injungerentur officia obeunda, quæ eoram agerent, ut singula tempestive, accurate &

sine molestiarum sensu fierent; præsertim quum nulla fere sit provincia, quæ vel non ornata vel neglecta gravissimum momentum propter intimum nemus, quo omnes reipublicæ partes cohærent, in felicitatem publicam non trahat.

§. III.

Involuit autem isthæc munerum in Republica distinctio diversum potestatis auctoramentum, quod diversis civibus a Principe conceditur, non eum in finem, ut cives nonnulli, qui imperantis aucupati sunt gratiam, titulorum ac stipendiorum prærogati- vis præ ceteris emineant, sed ut illi, quorum fidem ac integritatem in rebus dubiis minime dubiam animadvertisit, ipsi sint adjumento in illis tam decernendis, quam exsequendis, ad quæ sua prudentia & potentia, quantumvis maxima, non pertingat. Cogita enim, quælo, quam diversis ex fontibus deriventur rivuli salutis publicæ, quam hi omnes ad unum scopum placido cursu & cum minimo civium onere sint deducendi, & simul fateberis, majorem ad hæc requiri rerum peritiam, quam finitum unius hominis ingenium admittat, non enim omnia possumus omnes, nec omnibus promiscue sed artificibus tantum in sua arte erit credendum. Quare necessarium omnino fuit, ut cives, ceteris prudentia aliisque virtutibus præstantiores, reliquorum moderamen, sub imperio tamen & auspiciis imperantis, in se suscipierent, potestateque gauderent tum tuendi probos tum immorrigeros intra officiorum gyrum coercendi. Sed non minus e republica fuit, ut officiales

in diversis veluti gradibus auctoritatis constituerentur, eo quidem arctioribus, quo sublimiores essent & culmini summæ potestatis propiores. Est enim auctoritas cum muneribus connexa velut pars quædam potentiae Principis, quæ si vel nimis magna fuerit, vel etiam æqualem obtineant plerique officiales, continuæ inter hos existerent collisiones & de juribus gravissimæ contentiones, quæ in perniciem civium & Principis detrimentum vegerent; quare etiam in civitatibus invaluit consuetudo, ut graviori censuræ subsint, qui super alios eminent. Contra ea autem dum alter civum ab altero continua serie & omnes denique, qui publicis funguntur muneribus, a Principe in exercitio potestatis dependent, gratissimus oritur Mechanismus Politicus, qui robur, ordinem, splendorem atque independentiam civitatis ab externarum gentium auctoritate pulcherrime prodit: eum ferme in modum, quo corpus organicum inter cuius partes singulas justum est æquilibrium, & firmitate & dignitate est conspicuum. Hujus denique distinctionis civium necessitatem eo magis adsequimur, si considereremus, statum civilem in se & sua natura esse statum inæqualitatis; quo ipso tamen non intelligimus vel illam inæqualitatem, quæ in hominibus quoad animi, corporis & fortunæ bona deprehenditur, nec inæqualitatem quandam jurium, quasi is, qui animi & corporis dotibus pollet, aliis impune insultare posset, sed inæqualitatem auctoritatis & honoris, quæ in civitate oritur per impositionem titulorum & munierum publicorum subordinationem.

Tituli enim nihil aliud sunt, quam signa civilia cuiuscunque honoris atque oneris, quibus cives, naturaliter æquales, discriminantur.

§. IV.

Ut vero necessitas distinctionis munerum & diversæ auctoritatis publicæ eo magis eluceat, singamus aliquantisper easdem tolli, & mox animadvertemus quam diversa sit civitatis facies ab ea, quam in §. III. delineavimus. Utilitas enim publica, quæ civibus curæ cordique esse debet, ab omnibus defetur, quibus nec honores amplius nec imperia nec Magistratus gerere, nec præmia ob labores & molestias, quas publicæ felicitatis caussa devorare coguntur, colligere licebit. Quamvis enim virtus per se pulcherrima sit merces; attamen cum virtutis via ardua satis & aspera sit, nemo illam facile ingreditur, sed virtutem algere & languescere finet, si necessaria præsidia desideret, nec in eo constituatur loco, in quo partam prudentiam in publicum usum explicare queat. Quis igitur, sublata spe distinctionis munerum obtainendorum pro patriæ salute sese devovebit? Quis curam aget, ut leges observentur, suum cuique tribuatur, & contentionum gravissimi fluctus apte componantur? Profecto deficientibus inspectорibus, debita potestate a Principe munitis, horrida erit omnium rerum ac negotiorum confusio, probi legum observantia callide circumvenientur, mali autem, quoties oportuna sese eis offerat occasio, partim mandata Principis eludent, partim perverse transgredientur; dispaleat igitur concordia, illa rerum

pu-

publicarum firmissima basis, evanescet decor omnis & ordo, nec Princeps amplius vel suæ majestati vel civium securitati & commodis sufficiet. Paucis: res-publica sine munerum distinctione haud dissimilis est corpori, cuius caput utcunque valet, cetera vero membra, luxata eorum compage & subordinatione, penitus fatiscunt. Horrescimus denique & merito quidem statum Naturalem propter innumera mala, quæ homines in eodem constituti audacter excogitant & sibi invicem inferre nulli dubitant; quisque autem animadvertisit, quod ferox ejusmodi conditio & ab omni humanitate remota ingravescat, civitatesque in magna degenerent latrocinia, si perfecta introducatur civium æqualitas.

§. V.

Quam necessarius sit diversus civium in statu civili ordo, patet adhuc ex mandato Divino. Sicut enim DEus prævidit, quod homines ob contractam pravitatem securam agere non possent vitam, si omnes qua dignitatem & potestatem essent æquales; igitur statim post multiplicationem generis humani varios instituendos curavit ordines, ita ut alii essent digniores, alii inferiores, prout diversa eorum postularunt negotia. Deinde quum DEus populum Israëliticum ex Ægypto eduxisset, quamvis hic imperio Theocratico, quo majus nullum aut superius cogitari potest, speciali ratione subesset, nihilo tamen minus ad evitandas turbas & ordinem stabiliendum certos instituit dignitatis gradus, tam quoad universam gentem, quam singulas tribus, justam civium subordinationem introducens. Hinc MOSES paulo

ante obitum Israëlitis præcepit: Judices & Officiales vobis constituetis in omnibus locis, quæ Dominus Deus vester vobis dabit inter tribus vestras, ut justas ferant sententias, Deut. XVI:18. Hinc Deus etiam personas, quæ ceterorum moderamini præsunt, illustribus quibusvis titulis insignivit. Vocantur enim Domini, *Pares Patriæ, Duces Gen. XLV: 8. Dii Exod. XXI: 6. Psalm. LXXXII: 1 - 6.* quod imaginem quandam DEi referant in tuendis bonis & suum cuique tribuendo, item *Servatores, Nehem. 9: 27. Fundamenta terræ, ut alios innumeros silentio jam prætereamus.* Supremus quoque Monarcha determinat quales esse debeant, qui ceteris imperarent. *Cogite, inquit Deut. I: mihi septuaginta seniores, qui ceteris sapientia, prudentia & scientia præsent.* Scilicet sapientia pietatem ab impietate: prudentia turpe ab honesto, scientia verum a falso discernit. Quid? Quod Deus ejusmodi ordinationes in civitate non plane humanas, sed suas esse adserat. *Omnis anima potestatis supereminentibus subjecta esto: non enim est potestas nisi a Deo; quæ vero sunt potestates, a Deo ordinatae sunt: itaque quisquis resistit potestati, DEi ordinationi resistit: qui autem ei resistere int, sibi ipsis iudicium accipient Rom. XIII: 1, 2.* Quæ omnia non tantum de Suprema potestate Regia, sed etiam de aliis eidem subordinatis dignitatibus esse intelligenda, ex aliis Sæc. Sæc. locis adfatum colligere licet: unde sequitur, diversam munerum in Republica distinctionem voluntati Divinæ apprime convenire.

§. VI.

Deinde si praxin omnium gentium, quæ de publi-

blica salute promovenda fuerunt sollicitæ, consulamus, ne ullam quidem deprehendemus, cui persuasum non fuerit, quod sine diversa munerum distinctione diversaque personarum in muniis gerendis auctoritate diu consistere potuerit. Quin potius eos, qui ceterorum moderamen in se ex publico consensu & votis suscepérunt, non intempestiva exagitatione, nedum persecutio[n]e, sed quovis honoris genere dignissimos censuerint. Evolvas enim, si commodum fuerit, annales Græcorum, Romanorum, aliorumque populorum & animadvertes, quod firmiter crediderint, salutem publicam vacillaturam & summa imis mixtum iri, nisi accurata esset inter cives ordinatio, nec non inter superiores atque inferiores harmonica subordinatio. Quod enim in homine cor & caput, gubernator navis in nave, Dux in exercitu, id in civitate Princeps & quilibet ab eo delegatus Magistratus, sine quo nullum imperium in vastissima hujus terrarum orbis sphæra sartum testumque sibi constare potest. Quod disertissimis verbis fatetur CICERO: *Sine Imperio, inquit, nec domus ulla, nec civitas, nec gens, nec hominum universum genus stare, nec rerum natura omnis, nec ipse mundus potest.* Nam & hic DEO paret, & huic obediunt maria terraque & hominum vita iussis supremæ legis obtemperat, vid. Libr. III. de Legibus. Ita censuit cana eademque prudens antiquitas, & quod recte censuerit, omnis ævi experientia testatur. Quam vero necessarii sint Magistratus in civitate re ipsa ostendere voluerunt Persæ, apud quos quum Rex e vita excessisset, cessavit per quinque dies Magistratum

auctoritas, civesque absque lege vitam agebant, sed quos dies ob innumera flagitia quæ data impunitate passim & ubique committebantur, inter nefastos retulerunt, singulique, quibus occasio dabatur, patriam aliquantis per deserebant, imminentem malorum omnium tempestatem declinaturi. Enimvero & hoc erit addendum, quod sæpius memorata munerum distinctio cum in aliis imperii formis tum præcipue in civitate libera sit admodum necessaria; siquidem libertas civilis postulet, ut jura Majestatica & auctoritas publica non uni personæ Physicæ in solidum sed pluribus sint commissa, atque ita invicem liberata, ne potestas unius vel quorundam in præjudicium securitatis publicæ præponderet. Quocirca de OLIVERIO CROMVELLIO legimus, quod numerum officialium in suo regno sensim sensimque immunuere cœperit, prout ad despotismum, quem affectabat, proprius accederet, filius autem ejusdem RICHARDUS numerum ministrorum publicorum auxerit, ut sic plures sibi faventes redderet; sed quo ipso forma imperii Anglicani a libero regimine parum abfuit. Igitur qui auctoritatem munerum publicorum sublatam eunt, æque bene in medium consulunt, ac lupi, ut habet fabula, qui ab ovibus postularunt, ut in securitatem mutuam canes sibi tradarent, ne quid scilicet amplius sit, quod malorum ingruentium sistere possit impetum.

§. VII.

Nihilo tamen minus nostro ævo fuerunt nonnulli, qui nescio quo perciti cestro omnes promiscue viros in dignitate positos, invita ratione & neglego Constitutionum publicarum te;

tenore, de gradu honoris, si per ipsos staret, dejicerent. Caussas cur in perversam adeo opinionem iverint, quantumvis easdem celent, varias esse arbitramur. Male enim, ut cum CURTIO loquamur, ingeniiis hac in re consuluisse natura videtur, quod gliscentem auctoritatem præstantium viorum homines suffocent, & quicquid aliis jure meritoque trahunt, sibi, quamvis publico nec pro sint admodum nesci prodere velint, sed sibi solis vivant, temere ademtum putent: generoso proinde illi Spartano valde dissimiles, qui quum audivisset alium obtinuisse provinciam, quam ipse desideraverat, nullum in hunc concepit odium, sed impense gavisus fuit, quod se digniores ex publicis suffragiis in republica invenirentur. Alii, & illi quidem deterioris adhuc fortis, ex pravitate ingenii sui alios omnes metuentur, quare quum sibi perfluaeant, quod quilibet in dignitate constitutus, auctoritate sibi concessa abuti possit, mox colligunt ipsum in munere demandato se impotenter gesturum. Sed ad saniorem frugem mox reverterentur, si cogitarent, cum quod integritas non nisi ex maleferiorum pectoribus sit proscripta, cum quod auctoritati Magistratum firma sint objecta repagula, ne extra æquitatis oleas expatientur. Profecto, quo quisque est vir melior, eo minus suspicatur alios improbos esse, eo minus quidquam suscipit, quo ad rigidissimi etiam CATONIS tribunal munere suo indignus censeretur, quin potius totus in id incumbit, ut provinciam, quam natus est, non tueatur modo, sed eximie ornet. Denique licet non negemus, quin tam apud alios, quam in Patria nostra quidam forte fuerint, qui auctoritate sua sint abusi, atamen sicut rigidissimas hi subire debent poenas, quum injurias, quas sedulo propulsare deberent, temere inferant, ita ab omni æquitate foret remotum, ceteros omnes, qui numeros officii impleverunt, atro notario carbone & famam eorum, qua post DEum nihil carius habent, audacter fugillare.

§. VIII.

Ut vero sententiam nostram de necessaria munera distinctione in civitate convallant dissentientes, variis uentur argumentorum specibus, quibus sicut faciant simplieribus. Primo enim officialis (*Ämbets Man*) ita ex illorum opinione dicitur ab *Ambot* seu *Ambat*, quod vocabulum veteri lingua Gothica *Servum* denotat, adeoque servilem conditionem significat. Quare quum inter homines hujus fortis nulla esse soleat auctoritatis distinctio, perverse argumentantur, quotquot sibi aliisque persuadent, quod officiales ex sua natura & prima institutione sint illi, qui dignitate aliisque prærogativis cæteris sunt præstantiores. Enimvero quam ambigua est hæc Etymologia, tam lubricum & fculneum est, quod inde deducitur, argumentum. Alii enim *Ämbete* seu ut in vetustis nostris legibus dicitur *ambut* derivant ab *am* & *biuda* præcipere, quod certe superiorem dignitatis gradum indicat. Quare *Ambactus* denotat *Ministerium honestius*, uti observat SPELMANNUS. Sed nisi fallimur, *Ämbete* derivatur a vetero Germanico *anbeten*, *advocari*, & sic convenit cum munere *Advocatorio*. In hunc modum LIVIUS de *Ætolis* scribit: *Santius est apud Ætolos consilium, quod Apocletos appellant.* Apud Græcos πρόκλητοι & προσβάται dicebantur, qui eodem sermone munere fungebantur, quo qui *Provisores Rhagusiis & Advocati Venetiis* dicuntur, qui que in Senatu agenda, quibusque de rebus deliberandum est, proponunt. Quare officiales olim dicti sunt *amici Principum*, & Reges Galliæ etiamnum Legatos & alios magnæ dignationis viros appellant suos consanguineos (*Cousins*). Missa Etymologia contendunt dissentientes, quod, quo liberiores fuerint cives, eo paucioribus & minori in dignitate positis ministris opus sit. Hoc autem eodem recidit, ac si quis argumentaretur: quo firmiora sunt libertatis præsidia, quoque plures sunt, qui jus

ius inter populum distribuunt, eo minor libertas, quæ opinio ipsi terumpub-
licarum naturæ repugnat. Quod si in antiquis civitatibus liberis pauciores,
quam nostro ævo fuerint officiales, hoc inde provenit, quod populo conti-
nuis bellis distracto, pauciores & minus ambiguæ tunc fuerint de possessioni-
bus contentiones. Quia autem caussarum mole judicia tantum non omnia
nunc inundentur, sequitur, quod si numerus officialium insinuat, vel multi-
tas lites per annorum seriem manebunt indecisa, vel major adhuc auctoritas
residuis officialibus erit concedenda; quorum illud tranquilitati, hoc li-
bertati civium repugnat. Sed urgent insuper, quibus officiales sues in o-
culis sunt, quod imperia ad simplicitatem familiarium sint conformanda,
has autem optime sibi constare, quo pauciores in ipsis reperiantur ministri:
immo eximium omniam videtur felicitatem, si homines ad statum natura-
lem reverterentur. Sed sicut ille ruricola ne sua quidem opinione est felix,
qui cum uxore solus omnia perficiet, sed in numerosiori verum bene insti-
tuta familia expeditius omnia peraguntur, si necessarii non desiderentur mi-
nistri; ita in civitate requiruntur Ministri, si singula negotia debito ordine
ac tempore exsequuntur. Denique quæ de statu Naturali somniant, nos &
omnes qui pravitatem ingenii humani sibi reliqui cognoscunt, exhorrescamus
& felices nos prædicamus, qui in libera civitate omnibus bonis, quæ vel
fortuna concessit, vel industria paravimus sub umbraculo justitiae rite admi-
nistraæ, tranquille frui possumus.

§. IX.

Denique quod pueri in faba, hoc dissentientes in usitata distinctione inter
membra civitatis *Nutrientia & Consumentia* (*Närande och Tå-
rande Lemmar*) se inuenisse purant; quorum illa opulentiam civitatis
promoverent, hæc autem *fruges* tantum *consumere nata* esse. Sed
bona verba quælunque, & de eo quod æquum est conueniamus. Nisi igitur
admodum fallimur, ad felicitatem civilem tria requiruntur, securitas, liber-
tas & opulentia civium, quorum si vel unum deficit momentum, cetera exi-
guæ sunt pretii. Quid enim libertas & opulentia profant, si nulla fruantur
securitate cives, sed omnia timent & ab omnibus vicissim timentur. Securi-
tas & opulentia nullius sunt momenti, si libertatem, auro & argento cario-
rem, desiderent cives, qui in hoc casu non diffimiles sunt captiuis, carcera
inclusis, quibus omnia suppetunt, præter id, quod maxime in votis habent.
Denique quid valent securitas ac libertas, si cives latrantem continuo cir-
cumferant stomachum, nec tantum indecessis curis & operibus comparare
queant, quantum ad vitam sustentandam requiratur. Si porro tria hæc felici-
tatis momenta invicem librentur, admittendum erit, opulentiam infimo ferme
gradu ponendam esse; siquidem quilibet industrius terra artiumque cultor tan-
tum sibi compareat queat, quantum ad vietum & amictum requiratur, dum

contra nec libertas nec securitas obtinetur, nisi plurēs & consilia & virēs coniunxerint. Hinc non minus utilia sunt civitatis membra, quæ securitatem publicam promovent, ac libertatem civilem sartam testantque conservant, quam qui messem aliquot frumentorum modiis quotannis augent. Illorum enim curæ ad totam spectant civitatem; horum vero molimina intra angusta agelli pomœria terminantur. Aut dic fodes, an minorem postulet industriam, exercitus ducere, Magistratus gerere, justiciam inter homines distribuere, ignorantiz & barbarici qualorem dissipare, alios ad meliorem frugem deducere, huicque operi plurimas & pulcherrimas dici horas impendere, quam aratro agrum sulcare, vel per viridia prata falces vibrare? Quamobrem si ad rationis trutinam potius, quam ad Abacum quendam Oeconomicum calcu'os subducamus, fatendum erit, quod membra civitatis majori jure distribuantur in *dirigentia & nutrientia*, quæ distinatio ad familiæ quoque constitutionem applicari potest. Quis autem adeo vecors est & præter rationem sapit, ut credat, patremfamilias, qui pentra inter domesticos pro æquitate distribuat, minus esse necessarium, quam domesticos, qui operi manus admovent & mandata exequuntur? Qui contrariam tuerit opinionem, næ ille nudum instrumentum ipsi caussæ mouenti præferret. Si quis hoc loco nos interrumpet, urgens, nam eandemque personam simul & dirigentem & nutrientem esse posse; siquidem ex Historia Romana constet, Dictatores ab aratro etiam subinde suis vocatos. Respondemus, quod sicut ejusmodi πολυπεγμοσίη ne quidem in familia succedit; ita multo minus negotia in civitate rite administrabuntur; si diversa munera eadem sustinebit perlonga; præserim quam alia jam sit rerum publicarum facies, quam circa Romæ initia, dum simpliciores essent homines, & tam legibus cludeantur, quam technis struendis minus adsveti.

§. X.

Accipias, B. L. pro condore, quo ingenuum tuum pectus micat, has qualesunque meditationes, quas nec indignatio, nec odium, quippe neutrum horum nostræ conuenit ætati, sed bona causa & debita meritorum ac salutis publicæ estimatio expressit. Fateremus equidem, quod multa in eisdem desiderentur, quæ partim ulteriorem limam postulant, partim ampliorem dilucidationem exigunt; illam etiam adhiberemus, si magis nunc nobis oportet, hanc adferremus, si major rerum gerendarum nervus suppetet; sed utriusque defectu vela dissertationis heic contrahimus, Dñm prius cernui rogantes, velit singulis illis in munere constitutis benedicere, qui omnem narrant operam, ut provinciam sibi demandatam ornent, quique ne latum quidem unguem, propositis fecerit universi orbis diritiis ac splendidissimis honoribus, ab æquitatis & beneficentiz tramite sele dimoveti patiuuntur.

S. D. G.

